

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ
ΟΜΑΔΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
14/12/2025
ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Κείμενο 1

Πλάτων, Πρωταγόρας, 322c-323a

Ζεύς οὖν δείσας περὶ τῷ γένει ἡμῶν μὴ ἀπόλοιτο πᾶν, Ἑρμῆν πέμπει ἄγοντα εἰς ἀνθρώπους αἰδῶ τε καὶ δίκην, ἴν' εἶεν πόλεων κόσμοι τε καὶ δεσμοὶ φιλίας συναγωγοί. Ἐρωτᾷ οὖν Ἑρμῆς Δία τίνα οὖν τρόπον δοίη δίκην καὶ αἰδῶ ἀνθρώποις· «Πότερον ὡς αἱ τέχναι νενέμηνται, οὕτω καὶ ταύτας νείμω; νενέμηνται δὲ ὧδε· εἷς ἔχων ἰατρικὴν πολλοῖς ἰκανὸς ἰδιώταις, καὶ οἱ ἄλλοι δημιουργοί· καὶ δίκην δὴ καὶ αἰδῶ οὕτω θῶ ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ ἐπὶ πάντας νείμω;» «Ἐπὶ πάντας», ἔφη ὁ Ζεὺς, «καὶ πάντες μετεχόντων· οὐ γὰρ ἂν γένοιτο πόλεις, εἰ ὀλίγοι αὐτῶν μετέχοιεν ὡσπερ ἄλλων τεχνῶν· καὶ νόμον γε θεὸς παρ' ἑμοῦ τὸν μὴ δυνάμενον αἰδοῦς καὶ δίκης μετέχειν κτείνειν ὡς νόσον πόλεως». Οὕτω δὴ, ὧ Σώκρατες, καὶ διὰ ταῦτα οἱ τε ἄλλοι καὶ Ἀθηναῖοι, ὅταν μὲν περὶ ἀρετῆς τεκτονικῆς ἢ λόγος ἢ ἄλλης τινὸς δημιουργικῆς, ὀλίγοις οἴονται μετεῖναι συμβουλῆς, καὶ ἐὰν τις ἐκτὸς ὦν τῶν ὀλίγων συμβουλεύῃ, οὐκ ἀνέχονται, ὡς σὺ φῆς—εἰκότως, ὡς ἐγὼ φημι—ὅταν δὲ εἰς συμβουλήν πολιτικῆς ἀρετῆς ἴωσιν, ἢν δεῖ διὰ δικαιοσύνης πᾶσαν ἰέναι καὶ σωφροσύνης, εἰκότως ἅπαντος ἀνδρὸς ἀνέχονται, ὡς παντὶ προσῆκον ταύτης γε μετέχειν τῆς ἀρετῆς ἢ μὴ εἶναι πόλεις. Αὕτη, ὧ Σώκρατες, τούτου αἰτία.

Κείμενο 2

Ἀριστοτέλης, Πολιτικά, Α1.12, 1253a29-39

Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν [: τὴν πόλιν]· ὁ δὲ πρῶτος συστήσας μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος. Ὡσπερ γὰρ καὶ τελεωθεὶς βέλτιστον τῶν ζῶων ἄνθρωπος ἐστίν, οὕτω καὶ χωρισθεὶς νόμου καὶ δίκης χεῖριστον πάντων. Χαλεπωτάτη γὰρ ἀδικία ἔχουσα ὄπλα· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὄπλα ἔχων φύεται φρονήσει καὶ ἀρετῇ, οἷς ἐπὶ τάναντία ἔστι χρῆσθαι μάλιστα. Διὸ ἀνοσιώτατον καὶ ἀγριώτατον ἄνευ ἀρετῆς, καὶ πρὸς ἀφροδίσεια καὶ ἐδωδὴν χεῖριστον. Ἡ δὲ δικαιοσύνη πολιτικόν· ἢ γὰρ δίκη πολιτικῆς κοινωνίας τάξις ἐστίν, ἢ δὲ δικαιοσύνη τοῦ δικαίου κρίσις.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Με βάση το νόημα των παραπάνω κειμένων που σας δίνονται να γράψετε δίπλα σε κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη (μονάδες 5) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις λέξεις/φράσεις του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μονάδες 5):

1. Ο Δίας στέλνει τον Ερμή να φέρει στους ανθρώπους την αιδώ και τη δίκη από φόβο μην εξαφανιστεί το ανθρώπινο γένος.
2. Η ιατρική τέχνη εντάσσεται στον καταμερισμό της εργασίας.
3. Οι Αθηναίοι, όταν συζητούν ένα τεχνικό θέμα, δέχονται συμβουλές ακόμη κι από πολίτες που δεν είναι ειδικοί σ' αυτό.
4. Ο άνθρωπος, ακόμη και χωρίς τον νόμο και τη δικαιοσύνη, είναι το ανώτερο από όλα τα έμβια όντα.
5. Η δικαιοσύνη αποτελεί κανόνα της πολιτειακά οργανωμένης κοινωνίας.

Μονάδες 10

B1.α. «καί νόμον γε θές... κτείνειν ώς νόσον πόλεως»: Σε ποιους ανθρώπους διατάζει ο Δίας να επιβληθεί η θανατική ποινή; Πώς ερμηνεύεται η επιβολή μιας τόσο αυστηρής ποινής;

Μονάδες 4

B1.β. Η θέση του Αριστοτέλη «Φύσει μὲν οὖν ἡ ὁρμὴ ἐν πᾶσιν ἐπὶ τὴν τοιαύτην κοινωνίαν» συνοδεύεται από τη φράση «ὁ δὲ πρῶτος συστήσας», δημιουργώντας μια φαινομενική αντίφαση. Πώς αίρεται αυτή η αντίφαση και γιατί «ὁ δὲ πρῶτος συστήσας» χαρακτηρίζεται «μεγίστων ἀγαθῶν αἴτιος»;

Μονάδες 6

B2. ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αισχύλου, Ευμενίδες, στίχοι 681-710

Ο Ορέστης μετά τον φόνο της μητέρας του Κλυταιμνήστρας και του εραστή της Αίγισθου καταφεύγει ως ικέτης στον ναό του Απόλλωνα στους Δελφούς. Ο Απόλλωνας

τον συμβουλεύει να φύγει για την Αθήνα ενώ τον καταδιώκουν οι Ερινύες. Φτάνοντας στην ακρόπολη της Αθήνας ζητά από την Αθηνά να τον δικάσει. Στο μεταξύ καταφτάνουν και οι Ερινύες. Η Αθηνά αποφασίζει να γίνει ψηφοφορία και διατάζει σύναξη των Αθηναίων για την θεσμοθέτηση του νέου δικαστηρίου, του Άρειου Πάγου.

ΑΘΗΝΑ Λαέ της Αττικής, πρώτη φορά δικάζοντας για φόνο, ακούστε το θεσμό που εγκαινιάζω.

Από τώρα και για πάντα μες στη χώρα του Αιγέα ιδρύεται των δικαστών τούτο το Βουλευτήριο.

Σ' αυτόν το βράχο του Άρη που στήσαν τις σκηνές οι Αμαζόνες, όταν ήρθανε, φθονώντας τον Θησέα, να πολεμήσουν, και πύργωσαν καινούριο πύργο αντικριστά στην πόλη και στον Άρη θυσίασαν, απ' όπου πήρε τ' όνομα ο βράχος, Άρειος Πάγος' αυτόν ο σεβασμός των πολιτών κι ο αδελφός του ο φόβος μέρα και νύχτα την αδικία θα συγκρατούν, φτάνει να μη νοθεύουν τη ροή των νόμων οι πολίτες.

Πού θα 'βρεις καθαρό νερό να ξεδιψάσεις, όταν με λάσπες και βρωμιές το μαγαρίζεις; Τους φρόνιμους πολίτες συμβουλεύω να μην ανέχονται την αναρχία και το δεσποτισμό και το δέος πέρα για πέρα να μη διώξουν απ' την πόλη.

Ποιος είναι δίκαιος άνθρωπος και δε φοβάται τίποτα; Τιμώντας το θεσμό με σεβασμό και φόβο, θα 'χεις της σωτηρίας φρούριο στη χώρα και στην πόλη, τέτοιο που δεν απόκτησε κανείς λαός ούτε στους Σκύθες ούτε στου Πέλοπος τον τόπο.

Αδέκαστο σήνω το Βουλευτήριο τούτο,

αγέλαστο και σεβαστό, φρουρό που ξαγρυπνά
στης κοιμισμένης πόλης το προσκέφαλο.

Αυτή την ανοιχτή παραίνεση χαρίζω στους πολίτες
για το μέλλον ` τώρα να σηκωθείτε πρέπει
να πάρετε την ψήφο σας κα ν' αποδώσετε δικαιοσύνη
με σεβασμό στον όρκο σας ` εγώ το λόγο τέλειωσα.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ ΟΡΕΣΤΕΙΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Κ.Χ.ΜΥΡΗΣ, ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

Δεύτερη έκδοση: 1992

των δικαστών το Βουλευτήριο = δικαστήριο

πύργωσαν= όρθωσαν

μαγαρίζεις= λερώνεις ,μολύνεις, βεβηλώνεις

δεσποτισμός= η τυραννία

δέος= ο φόβος και σεβασμός προς το θείο

Τόσο ο Πρωταγόρας όσο και ο Αριστοτέλης θεωρούν την δικαιοσύνη άρρηκτα
συνδεδεμένη με την πολιτική κοινωνία. Η θέση αυτή φαίνεται να βρίσκει ανταπόκριση
στον λόγο της Αθηνάς; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές στα
διδασκόμενα και το παράλληλο κείμενο.

Μονάδες 10

B3. Να βρείτε στα δύο αποσπάσματα του αρχαίου διδαγμένου κειμένου μια
ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής:
επιθετικότητα, διαφήμιση, σχεδιασμός, έδεσμα, συντακτικό.

Μονάδες 10

B4. Να κατατάξετε χρονολογικά τα παρακάτω γεγονότα που αφορούν στη ζωή του Αριστοτέλη ξεκινώντας από το παλαιότερο:

1. Αναλαμβάνει την αγωγή του Αλέξανδρου.
2. Διδάσκει στο Λύκειο.
3. Γνωρίζει τον Πλάτωνα.
4. Πήγε να ζήσει στη Χαλκίδα.
5. Συνθέτει μέρος από τα Πολιτικά και Ηθικά Νικομάχεια.

Μονάδες 10

Καλή επιτυχία!

Τα θέματα επιμελήθηκε ο καθηγητής:

Σκουμπόπουλος Κωνσταντίνος